

УДК 339.9-004.933:004

DOI 10.33111/sedu.2021.48.013.023

Голіонко Наталія Григорівна*
Соболева Тетяна Олександрівна**

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Розвиток цифрової глобальної економіки залежить від трансформаційного потенціалу країн, заснованому на можливостях цифровізації кожної з них. Провідні світові дослідження пояснюють пріоритети, переваги та ризики шляху цифрової еволюції країн, особливості становлення та розвитку ними цифрового бізнесу в різних сферах, визначають фактори успіху процесів цифровізації. Успішні приклади цифрових трансформацій країн світу ґрунтуються на зміцненні інституційного середовища, залученні інвестицій у цифровий розвиток компаній, фінансуванні цифрових досліджень і розробок та інших заходах. Відповідно, для різних країн такі умови матимуть різні можливості і наслідки, позитивні або негативні. Виникатимуть такі явища, як «цифрові переваги» та «цифрова нерівність». Таким чином локальні тенденції цифрових трансформацій економіки різних країн будуть розрізнятися залежно від їх внутрішнього потенціалу. Наприклад, здатність економіки певної країни швидко адаптувати нові технології у відповідь на мінливий ландшафт, який спричинила пандемія, вже вплинула і надалі впливатиме на швидкість відновлення кожної конкретної країни.

Ключові слова: цифрова економіка; діджитал-трансформація; цифрові інструменти, цифрова еволюція.

Вступ. Глобалізація світових економічних процесів на кожному зі своїх етапів обумовлюється та пришвидшується розвитком притаманних відповідному періоду проривних технологій. І, якщо перші прояви глобалізації можна пов'язувати з розвитком транспортних засобів, які дозволяли збільшувати географічну присутність в інших країнах, то сучасний етап технологічного розвитку глобалізації обумовлюється стрімким поширенням мережі Інтернет та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), активізацією використання цифрових технологій, що дозволяє здійснювати бізнес-процеси без фізичної присутності на ринках здійснення транзакцій і дає підстави говорити про епоху цифрової глобалізації. За даними, наведеними аналітиками компанії МакКінсі, вже біля 50 % послуг (і ця частка зростає) у сфері торгівлі є оцифрованими, а приблизно 12 % товарів світової торгівлі вже реалізуються через міжнародну електронну торгівлю [1].

*Голіонко Наталія Григорівна – канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», ORCID 0000-0003-3755-1562, natalia.holionko@kneu.ua

**Соболева Тетяна Олександрівна – канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», ORCID 0000-0002-7818-145X, tetiana.soboljeva@kneu.ua

У той же час, не варто забувати і про найбільший глобальний виклик у 2020 р. Пандемія через COVID-19 продемонструвала важливість цифровізації як одного із способів підвищення стійкості економік у більшості країн світу. Одним з принципових факторів сприяння в такому випадку є саме цифрова конкурентоспроможність економіки країни. Що беззаперечно свідчить про важливість цифровізації для створення успішного майбутнього у світовому вимірі.

За прогнозами науковців до 2023 р. прямі інвестиції в цифрову трансформацію у світі становитимуть 7,4 трлн доларів США [2]. Цифрова трансформація означає прийняття цифрових технологій для перетворення бізнес-процесів і послуг з нецифрових на цифрові. Діджитал-трансформація охоплює, наприклад, переміщення значної кількості даних організацій до хмари, використання технологічних пристроїв та інструментів для спілкування та співпраці, а також повну цифровізацію бізнес-процесів компаній.

Розуміючи під цифровими технологіями різні електронні інструменти, системи, пристрої та ресурси, які генерують, зберігають або обробляють дані, відзначимо, що вони створюють безліч можливостей для традиційних галузей і економік більшості країн світу. Прикладами вже визнаних на глобальному рівні цифрових країн світу сьогодні вважають США, Сінгапур, Данію, Швецію та інші, що увійшли в топ різних рейтингів, зокрема, Світового індексу цифрової конкурентоспроможності країн у 2020 р. [3]. Рейтинг визначається вчетверте і вимірює спроможність і готовність 63 країн до прийняття та дослідження цифрових технологій як ключового фактору для економічних перетворень у бізнесі, уряді та, в цілому, суспільстві. Країни, які очолили рейтинг у 2020 р., були кращими у трьох аспектах: ефективного використанні знань і цифрових талантів, швидкому впровадженні нових технологій та їх прийнятті при вирішенні глобальних викликів, як от пандемії COVID-19. Одночасно, існують приклади країн, які мають низький рівень цифровізації економіки. Для них інноваційні цифрові технології є стримуючим фактором або загрозою для розвитку всієї країни, чиї, зокрема, фінансові, інноваційні та технологічні можливості залишаються доволі низькими. До таких країн належать, наприклад, Монголія, Венесуела, Колумбія та інші.

Саме з цифровими технологіями пов'язані більшість визначень цифрової (діджитал) економіки як явища в світі. Європейська комісія ще в 2014 р. визначила її як економіку, залежну від цифрових технологій. Також у 2018 р. фахівці Єврокомісії уточнили: «Цифрова економіка є основним джерелом зростання. Вона буде стимулювати конкуренцію, інвестиції та інновації, що призведе до поліпшення якості послуг, розширення вибору споживачів, створення нових робочих місць». На підтвердження такого трактування в 2020 р. в Індексі цифрової економіки і суспільства узагальнено відповідні показники цифрової конкурентоспроможності країн Європи і відстежено розвиток більшості країн світу [4]. Сьогодні Європейська комісія фокусує увагу на розвитку цифрової трансформації і формує бачення її успішної реалізації в Європі на наступне десятиліття, до 2030 р [5, 6]. Амбіції ЄС полягають в тому, щоб мати цифровий суверенітет у відкритому і взаємозалежному світі і реалізувати Діджитал-політику, яка дозволить стійке і процвітаюче цифрове майбутнє для людей і бізнес-організацій у Європі.

Одночасно консультанти світової компанії Deloitte визначають цифрову економіку як економічну діяльність, яка є результатом мільярдів повсякденних Інтернет-зв'язків між людьми, бізнес-організаціями, пристроями, даними і процесами. Основою цифрової економіки є значна взаємопов'язаність, що означає зростання взаємозв'язку людей, організацій і машин, що виникає в результаті використання мережі Інтернет, мобільних технологій та Інтернету речей (IoT) [7]. На думку дослідників, цифрова економіка формується і підриває сталі загальноприйняті уявлення про структуру бізнесу; про те, як фірми взаємодіють і як споживачі отримують послуги, інформацію та товари.

Постановка завдання. В умовах динамічного розвитку цифрових технологій більшість сучасних дослідників спирається на численні рейтинги та індекси цифровізації економік різних країн світу. Найповнішим та узагальнюючим щодо охоплення зусиль країни у цифровізації та її майбутніх перспектив розвитку діджиталізації, на нашу думку, є Індекс цифрової еволюції (Digital Evolution Index), який запропонований у 2014 р. і вже тричі досліджувався вченими Школи Флетчера при Університеті Тафтса. Результати дослідження у динаміці дали цікаві висновки і були висвітлені у Гарвард бізнес-рев'ю [8]. Спираючись на методологію дослідження та отримані результати, які представлені у динаміці по роках, визначимо у нашій статті сучасні актуальні тенденції цифрової трансформації у світі та уточнимо перспективи процесів діджитал-розвитку для України.

Результати. Відповідно до висновків у HBR [8] центральною гіпотезою цифрової еволюції є те, що цифровізація економіки регулюється чотирма рівноважними факторами: умовами пропозиції, умовами попиту, інституційним середовищем, інноваціями та змінами. Автори проаналізували цифрову еволюцію як цілісну оцінку прогресу цифрової економіки в 90 країнах світу за допомогою 160 різних показників розвитку та об'єднали їх у такі чотири групи факторів: 1) ступінь розвиненості цифрового середовища та фізичної інфраструктури (фактор пропозиції); 2) бажання і можливості споживачів брати участь в цифровій економіці (фактор попиту); 3) розвиненість складових екосистеми інновацій (інновації); 4) (не) сприятливе законодавче поле конкретної країни щодо можливостей розвитку цифрової економіки (інститути).

Щоб створити цілісну картину цифрової економіки, Digital Evolution Index відстежує загалом 160 показників для вимірювання поточного стану та темпів цифровізації в економіці. Індекс структурований на чотирьох рівнях: показники, кластери, компоненти та драйвери. Показниками є стандартизовані точки даних, які відповідають на конкретне питання. Показники об'єднуються в кластери, які висвітлюють 35 аспектів цифровізації, що потім перетворюються в 13 компонентів вищого порядку, які в кінцевому підсумку інтегруються у чотири групи.

За результатами аналізу [8], складено рейтинг спочатку 50 країн у 2014 р., згодом 90 країн у 2017 і 2020 роках. Також вченими складена (і кожен раз оновлюється) карта країн за двома показниками - поточним станом цифровізації в країні і швидкістю розвитку такого процесу. Розподіл країн за результатами аналізу процесів їх цифровізації дозволив вченим виділити на карті 4 зони і, відповідно, об'єднати країни за їх характеристиками [9]:

- країни, що мають лідерські позиції в процесах цифровізації;
- країни, які розвивають цифрові перетворення, але останнім часом сповільнили темп;
- країни, що є перспективними у процесах цифровізації;
- країни, які мають проблеми при розвитку цифрових перетворень в них.

Загальними результатами дослідження є підтвердження, з одного боку, істотного взаємозв'язку країн, який посилюється, за допомогою цифрових технологій, а з іншого боку, визначення індивідуальних пріоритетів розвитку кожної країни (групи країн), що належать до різних зон на карті дослідження та мають різний ступінь цифровізації. Корисним результатом та інструментом дослідження у 2020 р. став інтерактивний симулятор, за яким можна досліджувати поточний стан розвитку цифровізації, наприклад, в Україні, і порівнювати за названими вище факторами динаміку або ступінь її розвитку, наприклад, з обраними країнами Європи - Австрією, Болгарією, Фінляндією і Німеччиною.

З такого прикладу порівняння зрозуміло, що Україна, хоч і розташована у зоні перспективних для розвитку цифрової економіки країн, все ж ще відстає від середнього глобального рівня Індексу цифрової еволюції, визначеного як усереднений показник за даними всіх досліджуваних економік країн. Таке відставання України можна пояснити неналежним станом розвитку цифрової інфраструктури (апаратне і програмне забезпечення, телекомунікації, мережі), низькими обсягами електронної комерції та поширення е-бізнесу, як складових цифрової економіки. Причому, найближчою з досліджуваних нами у прикладі країн до України є Болгарія, яка також належить до зони перспективних країн, проте рівень цифрового розвитку якої вищий від середнього глобального рівня Індексу.

Дослідивши драйвери розвитку обраних нами у прикладі країн на згенерованому системою багатокутнику у симуляторі Індексу, можна визначити ключові фактори, розвиток яких сприятиме отриманню Україною вищих показників в Індексі цифрової еволюції. Найбільші ініціативи щодо цифровізації країна має реалізувати у розвитку цифрового законодавства та укріпленні інституційного середовища; у поліпшенні мобільного Інтернет-доступу населення країни, підвищенні показників інтернет-покриття та якості для більшого поширення інновацій у різних сферах діяльності. Також важливим є заохочення інвестицій у цифрове підприємництво, фінансування цифрових досліджень і розробок, навчання ІТ-спеціалістів і використання додатків для створення робочих місць.

Дослідники Індексу цифрової еволюції відзначають пріоритетні напрями розвитку для досліджуваних країн, які потрапили у різні зони у Індексі. Так, рекомендаціями для зони перспективних країн, до яких належить і Україна, є:

- розвивати цифрові таланти і використовувати цифрові програми для створення робочих місць;
- вживати заходів для зменшення несправедливості в доступі до цифрових інструментів за гендерними, класовими, етнічними та іншими ознаками.

Таким чином, набуття індивідуальних конкурентних переваг певною країною в процесі цифрової трансформації залежить, перш за все, від ступеня розвитку базових складових діджитал-економіки — цифрової інфраструктури, елект-

ронного бізнесу та електронної комерції. Підтвердженням такого висновку можуть стати пріоритетні сфери, аналіз яких дозволив дослідникам зі Школи Флетчера віднести США, Південну Корею та Сінгапур до лідерів щодо успішності розвитку цифровізації [8].

Причому зазначимо, що за результатами дослідження Індексу Цифрової еволюції у 2017 р. у США науковці засвідчили певне сповільнення темпів цифровізації і рекомендували переглянути відповідні політики щодо державно-приватного партнерства у сфері цифрових інновацій; кращої інтеграції автоматизації, даних і нових технологій у економіку країни; збільшення інвестицій у перекваліфікацію персоналу та набуття навичок цифрового підприємництва; покращення доступу до цифрової інфраструктури та сприяння зменшенню цифрової нерівності; переосмислення конкурентоспроможності у цифровому світі та інші. Значна частина рекомендацій була реалізована та утверджена відповідними документами, що у 2020 р. дозволило США потрапити у зону країн – лідерів цифрових перетворень.

Проте, подальше покращення цифрового поступу в діджитал-розвинених країнах також можливе через такі цифрові пріоритети розвитку, рекомендовані дослідниками Індексу:

- підтримка впровадження цифрових споживчих інструментів (у сфері Інтернет-комерції, цифрових розрахунків, розвагах і т. д.);
- залучення та навчання ІТ-персоналу;
- сприяння розвитку цифрових стартапів;
- забезпечення швидкого і доступного для всіх Інтернету – як дротового, так і мобільного;
- посилення спеціалізації у експорті цифрових товарів, послуг і медіа;
- створення та координацію інноваційного процесу в межах співпраці університетів, бізнесу та відповідальних за цифровий розвиток державних органів.

Відповідно, інша частина країни, економіки яких показують сьогодні скорочення темпів розвитку цифровізації, (Австралія, Швеція, Норвегія та інші) отримали рекомендації визначити пріоритети у інвестуванні, спрямованому на розбудову інституційних основ і регуляторного середовища; використанні політик, інструментів і регулювання як доступу до цифрових можливостей, так і належного рівня безпеки і захисту від кібератак; визначення нових технологічних ніш для інновацій і т. д. Тобто, трансформаційні процеси цифровізації економік таких країн, з повільним темпом цифровізації в них, мають демонструвати порівняно високий темп розвитку інституційного середовища, інновацій, факторів попиту і пропозиції.

За результатами дослідження науковці визначили деякі стійкі тенденції цифрового ландшафту, які посилюються. Найбільшими діджитал-особливостями розвитку світу є:

- пришвидшена динаміка розвитку цифрових технологій і спричинене нею формування глокальних (глобалізація локальних і локалізація глобальних) цифрових трендів, які формуються транскордонними потоками даних і посилюють актуальність питань кібер безпеки;

— зростання ринкової сили найбільших цифрових гравців (Apple, Alphabet, Microsoft, Amazon і Facebook та інших), здебільшого американських компаній, завдяки ефекту охоплення у глобальному вимірі та відповідною часткою ринку;

— потужний вплив цифрових технологій (великі дані, штучний інтелект тощо) на ринок праці, що продовжує посилювати тиск на рутинну роботу, обумовлює потребу у оновленні використання людського ресурсу і вирішенні питань цифрової нерівності;

— збереження нерівномірно створеного цифрового ринку у світі, з наявними перегинами (щодо користувачів Інтернету) у бік найбільших за кількістю населення країн (Китай, Індія) і спільнотам країн (Євросоюз);

— стале використання готівки при купівлі товарів/послуг у цифровій комерції, що обумовлено нерівномірністю використання сервісів онлайн-переказів коштів і відсутністю альтернатив оплати, навіть, за умови численних видів цифрових грошей.

Кожна з наведених глобальних тенденцій цифрового розвитку має позитивні та негативні наслідки. Причому сила таких наслідків може відрізнитися для окремої країни або спільноти країн. Тому виклики або можливості в діджитал-трансформації різних країн залежать як від внутрішнього цифрового потенціалу та можливостей, так і від тих технологічних трендів, що визначатимуть подальший світовий цифровий прогрес. Зокрема, на найближчі 5-10 років дослідниками консалтингової компанії Deloitte [10] визначено такі тенденції з найбільшим потенціалом впливу на бізнес, економіку і життя в країнах:

— технологічна бізнес-стратегія, оптимізована для створення гнучкого управління;

— нові технології, техніки та бізнес-кейси для управління стратегією модернізації підприємств і організацій;

— перетворення традиційного центру витрат у драйвер вартості;

— посилення операційної досконалості при використанні промислового III;

— порушення ланцюга створення вартості управління даними в епоху машинного навчання;

— посилення безпеки в епоху потужних кібератак;

— переосмислення цифрового робочого місця;

— масштабне створення людського досвіду;

— різноманітність, справедливість і інклюзія як імперативи в роботі з персоналом.

Саме такі тенденції можуть стати для більшості країн світу, зокрема для України, цифровими викликами, які створюють нові можливості за умови їх належного розвитку.

Проведене дослідження щодо формування цифрового майбутнього у світі вчергове актуалізувало вагомість питання цифрових трансформацій окремих країн і їх здатності впливати на такі процеси. Розподіл країн за рівнем цифрового розвитку підтвердив тезу про наявну загрозу цифрової нерівності. Проте, спираючись на методологію дослідження Digital Evolution Index та отримані науковцями результати, можна зробити висновок, що перспективи процесів діджитал-

розвитку саме України безпосередньо пов'язані з принципами цифровізації, вже визначеними науковцями Українського інституту майбутнього [11]. До основних з них належать:

Принцип 1. Цифровізація має забезпечувати кожному громадянину рівний доступ до послуг, інформації та знань, що надаються на основі інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій.

Принцип 2. Цифровізація має бути спрямована на створення переваг у різних сферах повсякденного життя. Цей принцип передбачає підвищення якості надання послуг з охорони здоров'я та отримання освіти, створення нових робочих місць, розвитку підприємництва, сільського господарства, транспорту, захисту навколишнього природного середовища, сприяння подоланню бідності, запобігання катастрофам, гарантування громадської безпеки.

Принцип 3. Цифровізація є інструментом економічного зростання шляхом підвищення ефективності, продуктивності та конкурентоздатності, завдяки використанню цифрових технологій.

Принцип 4. Цифровізація має сприяти розвитку інформаційного суспільства та засобів масової інформації. Створення контенту, насамперед українського, відповідно до національних або регіональних потреб сприяє соціальному, культурному та економічному розвитку, а також зміцненню інформаційного суспільства та демократії в цілому.

Принцип 5. Цифровізація має орієнтуватися на міжнародне, європейське та регіональне співробітництво з метою інтеграції України до ЄС, виходу на європейський і світовий ринки.

Принцип 6. Стандартизація є основою цифровізації, одним із головних чинників її успішної реалізації.

Принцип 7. Цифровізація має супроводжуватися підвищенням рівня довіри й безпеки.

Інформаційна безпека, кібер-безпека, захист персональних даних, недоторканність особистого життя і прав користувачів цифрових технологій, зміцнення та захист довіри у кіберпросторі є передумовами одночасного цифрового розвитку та запобігання супутнім ризикам, їх усунення та управління ними.

Принцип 8. Цифровізація є об'єктом фокусного і комплексного державного управління.

Держава має взяти на себе ролі лідера й експериментатора; регулятора й захисника; популяризатора цифрових трансформацій в Україні.

Отже, спільним завданням різних суб'єктів на шляху до цифрової трансформації країни має стати формування інституційних і законодавчих норм господарювання; відповідне корегування наявних недоліків ринкових механізмів; створення сприятливого середовища цифровізації на національному рівні для започаткування проектів цифрової трансформації та залучення інвестиційних коштів; стимулювання цифрового підприємництва та розвитку відповідних цифрових інфраструктур. Саме такими є рекомендації країнам від науковців-дослідників Індексу цифрової еволюції, що проаналізовано у роботі.

4. The Digital Economy and Society Index (DESI). URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi> (дата звернення 29.03.2021).
5. Europe's Digital Decade: Commission sets the course towards a digitally empowered Europe by 2030. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/europes-digital-decade-commission-sets-course-towards-digitally-empowered-europe-2030> (дата звернення 29.03.2021).
6. Commission sets the course towards a digitally empowered Europe by 2030. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_983 (дата звернення 20.03.2021).
7. What is digital economy? URL: <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/technology/articles/mt-what-is-digital-economy.html> (дата звернення 14.03.2021).
8. 60 Countries' Digital Competitiveness, Indexed. URL: <https://hbr.org/2017/07/60-countries-digital-competitiveness-indexed> (дата звернення 12.04.2021).
9. Самые цифровые страны мира: рейтинг 2020 года. URL: <https://hbr-russia.ru/innovatsii/trendy/853688> (дата звернення 10.04.2021).
10. Tech Trends 2021. URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/focus/tech-trends.html> (дата звернення 10.03.2021).
11. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-1> (дата звернення 21.03.2021).

References

1. Digital Globalization: the New Era of Global Flows. McKinsey Global Institute Report. McKinsey & Company 2016, - 156 p. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/McKinsey%20Digital/Our%20Insights/Digital%20globalization%20The%20new%20era%20of%20global%20flows/MGI-Digital-globalization-Full-report.ashx> (дата звернення 3.06.2021).
2. Parker B., Fitzgerald Sh. IDC Reveals 2020 Worldwide Digital Transformation Predictions. International Data Corporation, 2019. URL: <https://www.businesswire.com/news/home/20191031005079/en/Direct-Digital-Transformation-Investment-Spending-to-Approach-7.4-Trillion-Between-2020-and-2023-IDC-Reveals-2020-Worldwide-Digital-Transformation-Predictions>
3. The IMD World Digital Competitiveness Ranking 2020. <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-digital-competitiveness-rankings-2020/> (accessed 20.03.2021).
4. The Digital Economy and Society Index (DESI). <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi> (accessed 29.03.2021).
5. Europe's Digital Decade: Commission sets the course towards a digitally empowered Europe by 2030. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/europes-digital-decade-commission-sets-course-towards-digitally-empowered-europe-2030> (accessed 29.03.2021).
6. Commission sets the course towards a digitally empowered Europe by 2030. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_983 (accessed 20.03.2021).
7. What is digital economy? <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/technology/articles/mt-what-is-digital-economy.html> (accessed 14.03.2021).
8. 60 Countries' Digital Competitiveness, Indexed. <https://hbr.org/2017/07/60-countries-digital-competitiveness-indexed> (accessed 12.04.2021).
9. Самые цифровые страны мира: рейтинг 2020 года. <https://hbr-russia.ru/innovatsii/trendy/853688> (accessed 10.04.2021) [in Russian].
10. Tech Trends 2021. <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/focus/tech-trends.html> (accessed 10.03.2021).
11. Ukraine 2030E – kraina z rozvynutoiu tsyfrovoyu ekonomikoyu. [Ukraine 2030E is a country with a developed digital economy]. <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-1> (accessed 21.03.2021) [in Ukrainian].

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ

Голионко Наталия Григорьевна,

канд. экон. наук, доцент кафедры менеджмента
ГВУЗ «Киевский национальный экономический
университет имени Вадима Гетьмана»
ORCID 0000-0003-3755-1562

Соболева Татьяна Александровна,

канд. экон. наук, доцент кафедры менеджмента
ГВУЗ «Киевский национальный экономический
университет имени Вадима Гетьмана»
ORCID 0000-0002-7818-145X

Аннотация. Развитие цифровой глобальной экономики зависит сегодня от трансформационного потенциала стран, основанного на возможностях цифровизации каждой из них. Ведущие мировые исследования объясняют приоритеты, преимущества и риски путей цифровой эволюции стран, особенности становления и развития цифрового бизнеса в различных сферах, определяют факторы успеха процессов цифровизации. Успешные примеры цифровых преобразований стран мира основываются на укреплении институциональной среды, привлечении инвестиций в цифровое развитие компаний, финансировании цифровых исследований и разработок и других мероприятиях. Соответственно, для разных стран такие условия будут иметь различные возможности и последствия, положительные или отрицательные. Возникают такие явления, как цифровые преимущества и цифровое неравенство. Способность экономики определенной страны быстро адаптировать новые технологии в ответ на меняющийся ландшафт, который вызвала пандемия, уже влияет, и в дальнейшем будет влиять, на скорость восстановления каждой конкретной страны.

Ключевые слова: цифровая экономика; диджитал-трансформация; цифровые инструменты; цифровая эволюция.

MODERN DIGITAL TRANSFORMATION TRENDS IN THE ECONOMY

Nataliia H. Holionko,

PhD, Associate Professor, Management Department
SHEI “Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman”
ORCID 0000-0003-3755-1562

Tetiana O. Sobolieva,

PhD, Associate Professor, Management Department
SHEI “Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman”
ORCID 0000-0002-7818-145X

Abstract. The development of the digital global economy today depends on the transformational potential of countries, based on the opportunities for digitalization of each of them. Leading world studies explain the priorities, benefits and risks of the digital evolution of countries, the peculiarities of their formation

and development of digital business in various fields, determine the success factors of digitalization processes. Successful examples of digital transformations around the world are based on strengthening the institutional environment, attracting investment in digital development of companies, funding digital research and development and other activities. In addition to the above, initiatives for the development of digital legislation are relevant for Ukraine; improving mobile Internet access, as well as its coverage and quality to increase innovation in the country. It is also important to train IT professionals and use applications to create jobs. Accordingly, for different countries, such conditions will have different opportunities and consequences, positive or negative. There are concepts such as digital benefits and digital inequality. The ability of economy to adapt quickly to new technologies in response to the changing landscape caused by a pandemic has already affected and will continue to affect the speed of recovery of each country. The COVID-19 pandemic has demonstrated the importance of digitalization as a way to increase the resilience of economies in most countries. One of the key contributing factors in this case is the digital competitiveness of the economy. This clearly shows the importance of digitalization to create a successful future in the global dimension.

The realization of the benefits of digital technologies in the national economy should be accompanied by the creation of appropriate conditions that allow their dissemination and adaptation in socio-economic processes, while maintaining a balance of benefits and risks of their use.

Keywords: digital economy; digital transformation; digital instruments; digital evolution.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2021

УДК 347.779

DOI 10.33111/sedu.2021.48.023.035

Lavrenenko Valentyna V.*
Kyrylenko Viktoriia Yu.**
Tereshchenko Yuliia O.***

CHALLENGES OF INTELLECTUAL PROPERTY PROTECTION IN UKRAINE

Abstract. Intellectual property is an integral part of any scientific and economic process. In today's world, in the age of globalization, intellectual property protection is becoming increasingly important. After all, examples of successful development and economic growth are countries with the most dynamic sectors of national economies, which are associated with intensive activities in the field of knowledge and intellectual property. Today, there are problems in Ukraine regarding the protection of intellectual property rights.

* **Valentyna V. Lavrenenko** — Ph.D., Professor SHEI “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”, ORCID 0000-0003-1371-8452, valentyna.lavrenenko@kneu.ua

** **Viktoriia Yu. Kyrylenko** — Master in Economics, ORCID 0000-0002-2618-6224, viktoriia.kyrylenko@kneu.ua

*** **Yuliia O. Tereshchenko** — Master in Economics, ORCID 0000-0002-7528-1834, yuliia.tereshchenko@kneu.ua